

ŽMOGAUS PAPILOMOS VIRUSO INFEKCIJA

Žmogaus papilomos viruso (toliau - ŽPV) infekcija – tai virusinė, dažniausiai lėtinė liga, kai šios infekcijos sukėlėjas išlieka latentinėje fazėje, tačiau veikiant rizikos veiksniams gali sukelti kliniškai įvairius odos, viršutinių kvėpavimo takų, lytinių organų sistemos gleivinių pažeidimus ar galimai ikivėžinius ar vėžinius susirgimus.

Šiuo metu žinoma daugiau kaip 200 ŽPV serotipų, iš kurių apie 40 tipų aptinkama lytinių organų gleivinėje. Kai kurie ŽPV serotipai turi onkologinių savybių, t.y. gali sukelti vėžį. Mažos vėžio rizikos ŽPV (ŽPV 6, 11 ir kt.) dažniausiai susiję su gėrybiniais nosies ir burnos ertmės, gerklės, gerklų, lytinių takų papilomomis ir karpomis. Didelės vėžio rizikos ŽPV (ŽPV 16,18 ir kt.) susiję su minėtos lokalizacijos vėžiniais susirgimais. Nustatytas aiškus ryšys tarp didelės vėžio rizikos ŽPV (ŽPV 16 ir 18) ir gimdos kaklelio vėžio. Vienas svarbiausių veiksnių, sąlygojančių gimdos kaklelio vėžio išsivystymą – ŽPV infekcija lytiniuose takuose. 99 % gimdos kaklelio vėžio atvejų yra susiję su genitalinė ŽPV infekcija. Genitalijų ŽPV yra dažna lytiniu keliu plintanti infekcija. Gimdos kaklelio vėžys – antras pagal dažnį (po krūties vėžio) piktybinis 15-45 metų moterų navikas Europos Sąjungos (toliau – ES) šalyse. Lietuvoje sergamumas šiuo vėžiu yra viena didžiausių tarp ES šalių. Didelis sergamumas gimdos kaklelio vėžiu sąlygoja ir didelį mirtingumą nuo jo.

ŽPV infekcijos šaltinis ir rezervuaras yra užsikrėtęs ŽPV žmogus. ŽPV plačiai paplitęs tiek tarp moterų, tiek tarp vyrų. **ŽPV infekcija plinta:**

1. Lytinių santykių (vaginalinių, oralinių, analinių) metu.
2. ŽPV plinta tiek per heteroseksualius, tiek per homoseksualius santykius.
3. ŽPV galima užsikrėsti ne tik lytinių santykių metu, bet ir bet kokio kontakto su užsikrėtusio žmogaus lyties organais metu, pvz., turint manualinį-genitalinį kontaktą.
4. Kontaktiniu būdu per odą bei gleivinių mikrotraumas.
5. Infekuota ŽPV motina virusą gali perduoti kūdikiui gimdymo metu.

Lytinių takų ŽPV infekcija dažniausiai serga lytiškai aktyvūs, jauni žmonės. Pagrindiniai genitalinės ŽPV infekcijos rizikos veiksniai:

1. Ankstyvi (iki 16 metų) pirmieji lytiniai santykiai.
2. Didelis lytinių partnerių skaičius (daugiau nei 1 per 12 mėn).
3. Dažna lytinių partnerių kaita.
4. Sergant kita lytiškai plintančia infekcija (herpes virusinė infekcija, chlamidiozė ir kt.).

Teigiama, kad šiuo virusu bent kartą per savo gyvenimą užsikrečia iki 80 % lytiškai aktyvių moterų. Daugumai ŽPV užsikrėtusių žmonių nėra jokių simptomų ir jie niekuo nesiskundžia. Maždaug apie 90 % ŽPV infekcijos atvejų per 1-2 metus praeina savaime be jokio gydymo. Moteriai spontaniškai apsiliaus nuo žmogaus papilomos viruso, nesusidaro apsauginis imunitetas, todėl galimi pakartotiniai užsikrėtimai. Besikartojančios ŽPV infekcijos didina lėtinės infekcijos ir proceso progresavimo į gimdos kaklelį tikimybę. Iki 20 % infekuotųjų ŽPV infekcija įgauna lėtinį pobūdį ir persistuoja ilgą laiką, o tai gresia susirgti gimdos kaklelio vėžiu. Tais atvejais, kai ŽPV infekcija pasilieka organizme, neretai ji sukelia lėtinį uždegimą ar kitas sveikatos problemas, kurios priklauso nuo viruso tipo ir infekcijos vietos.

Sveikatos problemos, kurias gali sukelti ŽPV:

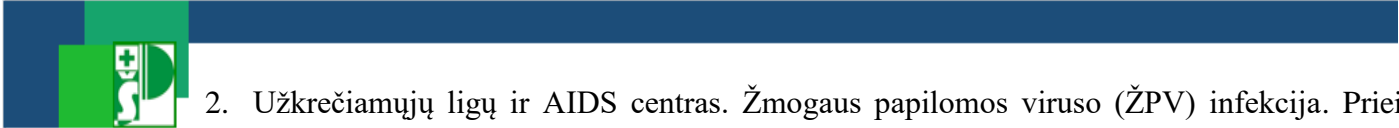
1. Odos ir genitalijų karpos (makšties, varpos, išangės, tarpvietės ir kt.).
2. Gerklės, gerklų papilomatazė.
3. Makšties, varpos išangės vėžys.
4. Gimdos kaklelio vėžys.
5. Tonzilių, liežuvio ir kt. vėžys.

Lėtinę ŽPV infekciją ir jos progresavimą į gimdos kaklelio vėžį sąlygoja įvairūs veiksniai:

1. **ŽPV tipas.** Labiausiai onkogeniški 16 ir 18 ŽPV tipai. Onkogeniškumą didina mišri ŽPV virusinė infekcija, kai moteris yra užsikrėtusi keliais onkogeniškais ŽPV virusų tipais.
2. **Moters imuninės sistemos būklė.** Esant bet kokios kilmės imunosupresijai, didėja ŽPV chronizacijos bei progresavimo į vėžinės būklės riziką.
3. **Daugkartiniai nėštumai ir gimdymai.** Vyksta dideli hormoniniai pokyčiai, kurie turi įtakos ŽPV infekcijos persistencijai. Nėštumas yra susijęs su tam tikru imuninės sistemos slopinimu.
4. Ilgalaikis peroralinių kontraceptikų vartojimas.
5. Nėštumų nutraukimai.
6. Žalingi įpročiai (rūkymas, alkoholio vartojimas ir kt.).
7. Kitos lytiškai plintančios ligos.
8. Genetiniai veiksniai.

Informaciją parengė Šeškinės poliklinikos vaikų ligų gydytoja Rita Raubienė pagal:

1. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras. Žmogaus papilomos viruso prevencijos metodinės rekomendacijos. Vilnius, 2014.

-
2. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras. Žmogaus papilomos viruso (ŽPV) infekcija. Prieiga: <http://www.ulac.lt/ligos/%C5%BD/zmogaus-papilomos-viruso-zpv-infekcija>

Lytinės ir reprodukcinės sveikatos kabinetas, 2017-07-10.

